

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК
ЖУРНАЛ

ULAGATTY
USTAZ

ҚР Оқу-ағарту министрлігі
№ 514 бұйрықпен бекітілген

Білім беретін, ғылыми,
танымдық, жарнамалық басылым

МББ аты: Республикалық ғылыми-әдістемелік журнал «ULAGATTY USTAZ»

МББ тілі: қазақша, орысша, ағылшынша

Шығу жиілігі: айына 1 рет Тарату аумағы: Қазақстан Республикасы

Меншік иесі: «Ulagatty Ustaz» ЖШС Алматы қаласы Бас редакторы: Нагиев И. Б.

Негізгі тақырыптық бағыты: білім беретін, ғылыми, танымдық, жарнамалық

Республикалық ғылыми-әдістемелік журнал «ULAGATTY USTAZ»
жарияланған ақпараттардың авторлық құқы ақпарат авторына тиесілі, редакция жауапты емес.
Жарияланған ақпарат авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді.

Астана қаласы Қазақстан Республикасының

Ақпарат және Қоғамдық даму министрлігінің

Ақпарат комитеті 2023 жылғы 12 ақпандағы

Мерзімді баспасөз басылымын, ақпараттық агенттікті және желілік

Басылымды есепке қоюы туралы куәлігі № KZ51VPY00117354 берілген.

Тапсырыс: 562 Таралымы: 3000 дана.

Журнал «Ulagatty Ustaz» ЖШС баспаханасында басылды.

Алматы қаласы – 2026 жыл Телефон: 8 777 087 6843

Геометрия пәнін оқытуда көрнекілік құралдарын қолдану

ӨМІРЗАҚ ЕРБОЛ БІРЖАНҰЛЫ

*Түркістан қалалық білім бөлімінің
"№28 мектеп-лицей" КММ-нің
математика пәні мұғалімі*

Геометрия сабақтарында көрнекілік құралдарды қолдану оқушылардың кеңістіктік ойлауын, логикасын және геометриялық фигураларды қабылдауын айтарлықтай жақсартады. Бұл әдіс абстрактілі ұғымдарды нақты бейнеге айналдырып, оқу материалын түсінуді жеңілдетеді, қызығушылықты арттырады және есте сақтау қабілетін нығайтады.

Геометрияда көрнекілік құралдарын қолданудың негізгі бағыттары:

- Нақты модельдер (Физикалық): Геометриялық денелердің (куб, пирамида, шар, конус) макеттерін қолдану олардың құрылымын, жақтарын, төбелерін қолмен ұстап көру арқылы зерттеуге мүмкіндік береді.
- Иллюстративті құралдар: Тақтаға сызылған сызбалар, плакаттар, кестелер және геометриялық фигуралардың суреттері теоремаларды дәлелдеуде көрнекілік береді.
- Техникалық және цифрлық құралдар: Интерактивті тақталар, 3D модельдеу бағдарламалары (GeoGebra, т.б.) және бейнематериалдар фигураларды айналдыруға, қималарын жасауға мүмкіндік береді.
- Динамикалық көрнекілік: Қозғалыстағы фигуралар (мысалы, бұрыштың шамасы өзгергенде синустың өзгеруі) бұрыштар мен қатынастарды түсінуді жеңілдетеді.

Көрнекілікті қолданудың маңызы:

1. Ұғымдарды бекіту: Оқушылар геометриялық фигуралардың қасиеттерін жай ғана жаттамай, көзбен көріп, түсінеді.
2. Кеңістіктік елестету: Жазықтықтағы сызбадан 3D кеңістікке өту қабілетін дамытады.
3. Белсенділік: Сабаққа қызығушылықты арттырып, оқушылардың танымдық белсенділігін ынталандырады.

Көрнекілік құралдарды жүйелі қолдану геометрия пәнінің сапасын арттырып, оқушылардың материалды тереңірек меңгеруіне кепіл болады.

Оқушылардың жалпы математикаға деген қызығушылығым арттыру-қазіргі кезде ғылым мен техника даму деңгейінде әрбір оқушыға саналы білім мен іскерліктің болуын, олардың шығармашылықпен жұмыс істеуін, ойлауға қабілетті болуын талап етеді.

Математика пәні оқушылардың өз ойын қысқа, дәл және дұрыс айтып бере алуына мүмкіндіктер туғызады. Оқушының математикадан білімін арттырудың бір жолы сабақта көрнекті құралдарды көптеп пайдалану болып есептелінеді. Сабаққа сызба көрнекіліктерді математика сабағында көптеп қолдануға болады. Бұл сызба көрнекіліктер арқылы өткен сабақтың теориясын практика жүзінде көрсетіп, есте сақтауға мүмкіндік беруге болады. Математика сабағына мысал келтіріп өтейік.

Сабақтың тақырыбы: Туынды. Сабақтың мақсаты:

1. Оқушылардың туынды туралы ұғым, туынды есептеу туралы ережелерін, күрделі функцияның туындысы, туындының қолданылуы туралы түсіндіру.
2. Оқушылардың іскерліктерін, өз бетімен еңбектену сезімдерін білімдерін дамыту.
3. Оқушыларды ұйымшылдыққа, сыбайластыққа тәрбиелеу. Сабақтың көрнекілігі:

Тақта, оқулық, карточкалар, схема, сызба көрнекіліктер. Сызба көрнекіліктерді қалай пайдалануға болатынынан бір мысал келтіріп өтейік.

$$28(2x-7)13x^2 + 2x$$

$$4\cos x \text{ бұ}$$

$$50(3+5x)9 - 2x^2 + 4x$$

$$-3\sin x \text{ } 20y$$

$$((2x-7)14)1 ((3+5X)10)1$$

$$(4\sin x)1 (3\cos x$$

$$4x^2 \text{ } nxn-1 \text{ } 0 -1 \cos x \text{ } 6x \text{ } 2$$

П И Ф А Г О Р

Қорытындыларды ұғыну және меңгеру оқушылардың белсенділігіне ықпал жасайтын әңгімелесу, есеп шығару, тапсырмаларды орындау арқылы жүргізіледі. Өз кезінде Я.А.Коменский оқылатын нәрсе -заттарды оқушылардың мүмкіндігінше әр салалы сезім мүшелері арқылы қабылдауын талап етті.

Оқушылар көбінесе көзбен көрумен қатар бұлшық етпен сезіну арқылы да қабылдайды. Егер оқушылар тәжірибені көріп қана қоймай өздері жасаса, жинақгаса білімдері нақгы болады. Мысалы, мұғалім оқушыларды үшбұрышпен таныстыра отырып сондай формалы фигуралардың негізгі белгілерін (3 бұрышы, 3 төбесі, 3 қабырғасы) көрсететін моделдерін пайдаланады. Мұғалім балалардың қандай нәрселердің формасы үшбұрыш тәріздес екенін естеріне түсіреді. Математиканы оқытуда оқушыларды тікелей қабылдауы мен түсініктері үйлестіріле пайдаланады.

Ағылшын тілі сабағында жаңа технологияларды қолданудың тиімділігі

БИСЕМБАЕВА АСЕМ ТУРЛАНОВНА

Атырау қаласы «№24 орта мектеп»

Ағылшын тілі пәні мұғалімі

Қазіргі әлемде шет тілін үйрену заманауи, табысты адам өміріндегі маңызды құрамдас бөліктерінің бірі болып табылады. Шет тілін білу құптарлық қана емес, қажетті білім. Бүгінгі таңда шет тілін білгісі келетіндер көбейіп келеді, сәйкесінше шет тілін сапалы оқыту қажеттілігі туындауда.

Ғалымдар кез келген оқыту әдісі оған ақпараттық технологияны кіріктіру арқылы байытылады деп есептейді. Бірақ егер информатиканы оқыту процесінде АКТ құралдары оқу объектісі ретінде де, оқу құралы ретінде де әрекет етсе, шет тілін оқыту процесінде олар тек оқу құралы болып табылады. АКТ құралдары деп микропроцессорлық, компьютерлік технологиялар негізінде жұмыс істейтін бағдарламалық, аппараттық-бағдарламалық және техникалық құралдар мен құрылғылар, сондай-ақ ақпаратты таратудың, ақпарат алмасудың, жинау, өндіру, жинақтау операцияларын қамтамасыз ететін заманауи құралдар мен жүйелерді түсіну керек. Ақпаратты сақтау, өңдеу, беру және жергілікті және ғаламдық компьютерлік желілердің ақпараттық ресурстарына қол жеткізу шетел тілін оқыту барысында көптеген мүмкіндіктер береді.

Шет тілдерін (ШТ) оқытудың негізгі мақсаты – оқушылардың коммуникативті мәдениетін қалыптастыру және дамыту, шет тілін практикалық меңгеруге үйрету. Ағылшын тілінде бірдей коммуникативтік құзыретті меңгеру, оқытылатын тілдің елінде болмау өте қиын мәселе. Шетел тілін оқытуда ақпараттық технологияны пайдалану – бұл мақсатқа жетудің ең оңтайлы жолы. Ағылшын тілі сабағында АКТ қолданудың негізгі мақсаттары:

- 1.Тіл үйренуге деген ынтасын арттыру;
- 2.Сөйлеу құзыреттілігін дамыту;
- 3.Лингвистикалық білім көлемін арттыру;
- 4.Оқытылатын тілдің елі туралы білімдерін кеңейту;
- 5.Шет тілін өз бетінше меңгеру қабілетін дамыту.

Компьютерлік оқыту бағдарламаларының дәстүрлі оқыту әдістеріне қарағанда көптеген артықшылықтары бар:

- олар сөйлеу әрекетінің әртүрлі түрлерін жаттықтыруға және оларды әртүрлі комбинацияларда біріктіруге мүмкіндік береді;
- тілдік құбылыстарды түсінуге, тілдік қабілеттерін қалыптастыруға көмектеседі;

- коммуникативті жағдаяттарды құрғызады;
- тілдік және сөйлеу әрекеттерін автоматтандырады;
- сонымен қатар жетекші репрезентативті жүйені есепке алу мүмкіндігін қамтамасыз етеді, жеке тәсілді жүзеге асыру және студенттің өзіндік жұмысын белсендіре алады;
- Ағылшын тілін оқытуда жаңа ақпараттық технологияларды қолдана алады;
- Балаларды оқыту үдерісін ұйымдастыруды өзгертеді, олардың жүйелі ойлауын қалыптастырады.

Сабақта мұғалім тақтада жұмыс істегенге қарағанда сабақ уақытын 30%-ға дейін үнемдейді. Ол тақтада орын жетпейді деп ойламауы керек, бордың сапасы, жазылғанның бәрі түсінікті ма деп алаңдамау керек. Мұғалім уақытты үнемдей отырып, сабақтың тығыздығын арттырып, жаңа мазмұнмен байыта алады. Сабақта жаңа материалды түсіндіру кезінде мұғалім тақырыптық жинақтарды (иллюстрациялар, фотосуреттер, портреттер, зерттелетін суретшілер картиналарының репродукциялары, бейнесаяхаттар, бейнеклиптер), динамикалық кестелер мен диаграммалар, интерактивті модельдер, оларды үлкен экранға проекциялай алады. Бұл ретте түсіндіру технологиясы айтарлықтай өзгереді – мұғалім экранда пайда болған ақпаратқа түсініктеме береді, қажет болған жағдайда оны қосымша түсініктемелер мен мысалдармен сүйемелдейді.

Бастауыш сынып оқушыларының әдебиеттік

оқу пәні бойынша оқу сауаттылығын арттыру

КУРБАНБЕКОВА ГҮЛЖАНАР АЛИМХАНОВНА

Түркістан қаласы

Некрасов атындағы

№9 мектеп-гимназия

Бастауыш сыныптар мұғалімі

Бастауыш білім – үздіксіз білім берудің алғашқы басқышы, қиын да жауапты жұмыс. Ең бастысы, бастауыш мектеп балаға белгілі бір білім беріп қана қоймай, оны жалпы дамыту, яғни, сөйлеу, оқу, қоршаған орта жөнінде дұрыс көзқарас қалыптастыруға, жағдайларды объективті түрде бақылап, талдау жасауға, ойын дұрыс айтуға, салыстыра білуге, дәлелдеуге, сөйлеу мәдениетіне баулиды. Тіл дамыту арқылы оқушылардың ақыл-ойы кеңейеді, адамгершілік, эстетикалық тәрбие, бір-бірімен достық қарым-қатынас жағдайлары да дұрыс жолға қойылады. Әдебиеттік оқу пәні – бастауыш сынып оқушыларының ауызша және жазбаша тілін дамытуды, яғни сөздік қорын байытуды, байланыстыра және грамматикалық тұрғыдан жүйелі сөйлеуге үйретуді, сөйлеу мәдениетін қалыптастыруды көздейді. Ұлттық тәрбие, рухани-мәдени құндылықтар, ана тілі мен қазақ халқының салт-дәстүрі негізінде сусындаған жеке тұлғаны қалыптастыруға ықпал етеді. Адамның ішкі рухани жан дүниесі байлығын ашуға, адамгершілікке тәрбиелеуге, тілі мен қиялын дамытуға мүмкіндік береді. Жалпы, әдебиеттік оқу сабағы арқылы жазу мен сөйлеу мәдениетінің алғы шарты қаланады. Тілдің тәрбиелік мәні де күшті. Ана тілін жақсы меңгерген оқушының ғана көркем әдебиетімізді қызыға оқуға, көркем өнер үйірмесіне құмарта қатысуға, адамдармен сыпайы қарым-қатынас жасап, тіл табынуға деген бейімділігі қалыптасады, яғни баланың мәдени өрісі қоғам талабына сай бола түседі. Мұғалім балалардың дүниетанымымен әуел бастан дұрыс қалыптастыруды мақсат тұтуы тиіс. Сондықтан тіл сабағы айнала қоршаған болмысты бақылау негізінде оқытылуы керек.

Оқушылардың оқу сауаттылығын дамыту үшін жүргізілетін жұмыс түрлері төмендегідей:

- Сұрақ – жауап (мұғалім мен оқушылар)
- Диалог (оқушы мен оқушы, мұғалім мен оқушы)
- Қатысым (мұғалім мен оқушылар, оқушы мен оқушы, мұғалім мен оқушы) -
- Жазылым (тақырыпқа байланысты мәтінмен жұмыс)

Әдебиеттік оқу пәнін оқытудағы негізгі мақсат – оқушылардың сөздік қорын, ауызша сөйлеу тілін және жазбаша сөйлеу тілін, сөйлеу мәдениетін қалыптастыру, оларға рухани дүниесін байыту, өмірдің ең қымбаттысы, ең асылы – жақсылық пен ізгіліктің ұрығын себу. Ол үшін бала айналадағы затты, құбылыс пен болмысты танып білуі тиіс. Соған байланысты оның тіл байлығы да артады. Баланың өмірді көргені, танығаны көп болса, оның тілі де байи түседі. Оқушының тіл байлығы ауызша түрде де жазбаша түрде де қатар дамытылуы тиіс. Сол себепті мектепте оқыту ісіне ерекше мән береді. Өйткені ана тілін дұрыс меңгермеген оқушы басқа пәндерді де ойдағыдай үйрене алмайды. Білгенін не сөз тауып айтып бере алмай, не ойын қағаз бетіне түсіре алмай, қиналады. Әдебиеттік оқу басқа пәндердің бәріне қатысы бар және олардың нәтижелерін өзіне жинастыратын басты, өзекті пән. Сондықтан да қазіргі кезде бастауыш мектепте оқушылардың сөздік қорын молайтып, сол үйренген сөздерін қолдана отырып, айтайын деген ойын анық жеткізіп сөйлеуіне зор көңіл бөлінеді. Осыған орай педагогикалық іс-тәжірибе барысында ана тілінде оқушылардың дұрыс сөйлеу мәдениетін жоғарыдеңгейде көтеру.

Әдебиеттік оқу пәні сабағында мәтіндік тапсырмаларды тиімді қолдану-мәдени құзыреттілікті арттырудың бір жолы. Бұл жайында педагогика ғылымының докторы Н.Құрманова былай дейді: «Тіл дамыту оқушыға берілген теориялық материалды практикалық қажеттіліктерімен, арнайы ұйымдастырылатын түрлі тілдік ситуациялармен, сөйлеу жағдайларымен байланыстыра отырып, жаттығулар орындалу. Тіл дамытуда ситуациялық жаттығулар мен іс-қағаздарын, стильдердің ерекшеліктерін меңгертуге басым назар аударылады». Әрине бұл жағдайларды күнделікті сабақ барысында тиімді қолдану үшін икемділік пен дағдылық білім жүйесін танып, білу қажет. Тілді оқытудың алғашқы кезінен бастап соңғы кезіне дейін мәтінді ұзақ уақыт сабақта қолданылатын болғандықтан, ол сөйлеудің дұрыс үлгісінің еске сақталуына мүмкіндік беретін дидактикалық материал. Мәтінмен жүргізетін жұмыс түрлері оны оқу, мәтінді дұрыс сөйлеу үлгілері арқылы оқығанын, жеңіл диалогқа айналдыру, қарапайым мазмұнын айту арқылы көрінеді. Мақал-мәтелдерді оқу нәтижесінде халықтың тіл арқылы танылатын даналығынан хабардар болады. Сол сияқты қарым-қатынас жасау әдебіне енетін, түрлі атаулық ұғымдар қарым-қатынас жасау әдебіне енетін, түрлі атаулық ұғымдар (айналайын, қарағым, қозым, ботам, жарығым т.б.) мен жер-су атауларын берудегі тапқырлықтар ұлттық таныммен, ұтымды үрдістердің жүйесін белгілеумен бірге олардың сүйіспеншілігін қалыптастырады.

ХАМЕРДЕНОВА ЗУХРА АХМЕТЖАНОВА
Жетісу облысы Панфилов ауданы Жаркент қаласы
«Жамбыл атындағы орта мектеп» КММ
Информатика пәні мұғалімі

ИНФОРМАТИКА САБАҒЫНДА
ОЙЫН ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ҚОЛДАНУ

Кіріспе

Қазіргі білім беру жүйесінде оқыту үдерісін жаңғырту, оқушылардың танымдық белсенділігін арттыру және пәнге деген қызығушылығын қалыптастыру – басты міндеттердің бірі. Әсіресе информатика пәнінде теориялық білім мен практикалық дағдыларды ұштастыру маңызды. Осы тұрғыда тиімді әдістердің бірі – ойын технологияларын қолдану. Ойын – баланың табиғи әрекеті. Педагогикалық тұрғыдан дұрыс ұйымдастырылған ойын оқушының ойлау қабілетін дамытып қана қоймай, оның шығармашылық, логикалық және коммуникативтік дағдыларын жетілдіреді.

Өзектілігі

Информатика сабағында ойын технологияларын қолдану келесі себептерге байланысты өзекті:

Оқушылардың пәнге қызығушылығын арттырады

Қиын тақырыптарды жеңіл әрі түсінікті меңгеруге мүмкіндік береді

Ақпараттық-коммуникациялық құзыреттілікті қалыптастырады

Белсенді оқыту ортасын құрады

Оқушының өздігінен білім алуына ықпал етеді

Цифрлық дәуірде өсіп келе жатқан оқушылар үшін дәстүрлі оқыту әдістері жеткіліксіз болуы мүмкін. Сондықтан сабақта ойын элементтерін енгізу – заман талабы.

Мақсаты

Информатика сабағында ойын технологияларын тиімді қолдану арқылы оқушылардың білім сапасын арттыру, логикалық ойлауын дамыту және ақпараттық мәдениетін қалыптастыру.

Міндеттері

Ойын технологияларының теориялық негіздерін анықтау

Информатика сабағында қолданылатын ойын түрлерін жүйелеу

Ойын арқылы оқыту әдістерін тәжірибеде қолдану

Оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту

Сабақтың тиімділігін арттыру

Негізгі бөлім

1. Ойын технологияларының теориялық негіздері

Ойын технологиясы – оқыту мақсатында арнайы ұйымдастырылған, педагогикалық нәтижеге бағытталған ойын түрі. Бұл технология оқытудың белсенді әдістерінің бірі болып табылады.

Педагогикада ойынның келесі қызметтері анықталған:

Оқыту қызметі

Дамытушылық қызметі

Тәрбиелік қызметі

Коммуникативтік қызметі

Ойын технологиялары оқушылардың жас ерекшеліктеріне сай құрылып, белгілі бір мақсатқа бағытталуы тиіс.

2. Информатика сабағында қолданылатын ойын түрлері

Информатика сабағында ойындардың бірнеше түрі тиімді қолданылады:

2.1 Дидактикалық ойындар

Бұл ойындар білімді бекітуге бағытталған.

Мысал:

«Артық сөзді тап» (информатика терминдері бойынша)

«Сәйкестендіру» (құрылғылар мен қызметтері)

2.2 Рөлдік ойындар

Оқушылар белгілі бір мамандық рөлін ойнайды.

Мысал:

«Бағдарламашы»

«Желі әкімшісі»

2.3 Компьютерлік ойындар

Арнайы бағдарламалар мен онлайн платформалар арқылы жүзеге асады.

Мысал:

Логикалық ойындар

Кодтау ойындары

2.4 Іскерлік ойындар

Нақты өмірлік жағдайларды модельдеу арқылы өтеді.

Мысал:

«IT компания құру»

«Жоба қорғау»

3. Ойын технологияларын қолдану әдістері

Сабақта ойын технологиясын қолдану бірнеше кезеңнен тұрады:

1-кезең: Дайындық

Ойын мақсатын анықтау

Қажетті құралдарды дайындау

2-кезең: Ойын өткізу

Ережені түсіндіру

Тапсырмаларды орындау

3-кезең: Қорытынды

Нәтижені талдау

Бағалау

4. Информатика сабағында ойын технологиясының тиімділігі

Ойын технологиясын қолдану нәтижесінде:

Оқушылардың қызығушылығы артады

Сабаққа қатысу белсенділігі өседі

Логикалық ойлау дамиды

Ақпаратты қабылдау жеңілдейді

Командалық жұмыс қалыптасады

5. Практикалық мысалдар

Мысал 1: «Кодты тап» ойыны

Мақсаты: алгоритмді түсіну

Оқушыларға қате код беріледі, олар қатені табуы керек.

Мысал 2: «Ақпаратты сұрыптау»

Мақсаты: деректерді өңдеу дағдысын дамыту

Оқушылар ақпаратты белгілі бір критерий бойынша топтастырады.

Мысал 3: «Жылдам жауап»

Мақсаты: білімді тексеру

Қысқа сұрақтарға тез жауап беру арқылы жүзеге асады.

Қорытынды

Информатика сабағында ойын технологияларын қолдану – оқыту үдерісін жандандыратын, оқушылардың танымдық белсенділігін арттыратын тиімді әдіс. Ойын арқылы оқыту оқушыны еркін ойлауға, өз пікірін білдіруге және білімді тәжірибеде қолдануға үйретеді.

Қазіргі білім беру жүйесінде ойын технологияларын қолдану – тек қосымша құрал емес, ол сапалы білім берудің маңызды компоненті болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Педагогика және психология негіздері
2. Ақпараттық технологиялар оқулығы
3. Заманауи оқыту әдістемелері
4. Цифрлық білім беру ресурстары

ЖОЛБАРЫС ДІЛДӘ ЕРҒАЛИҚЫЗЫ
Түркістан облысы Бәйдібек ауданы Екпінді ауылы
«Қ.Бәйменов атындағы жалпы білім беретін мектеп» КММ
Орыс тілі пәні мұғалімі

Орыс тілі пәні мұғалімінің кәсіби құзыреттілігі және
оқытудағы заманауи әдістер

Кіріспе

Қазіргі білім беру жүйесі мұғалімнен тек білім беруші ғана емес, сонымен қатар оқушының тұлғалық дамуын қамтамасыз ететін, шығармашылық ойлауын қалыптастыратын, заманауи технологияларды меңгерген маман болуды талап етеді. Осы тұрғыдан алғанда, орыс тілі пәні мұғалімінің рөлі ерекше. Орыс тілі – тек пән ғана емес, ол оқушылардың коммуникативтік құзыреттілігін, мәдениаралық қарым-қатынас дағдыларын қалыптастыратын маңызды құрал.

Қазақстан жағдайында орыс тілі көптілді білім беру жүйесінің негізгі құрамдас бөлігі болып табылады. Сондықтан бұл пәнді оқытуда мұғалімнің кәсіби шеберлігі, әдістемелік дайындығы және жаңашылдығы шешуші рөл атқарады.

Орыс тілі пәні мұғалімінің кәсіби құзыреттілігі

Орыс тілі мұғалімінің кәсіби құзыреттілігі бірнеше негізгі компоненттерден тұрады:

1. Лингвистикалық құзыреттілік

Бұл – мұғалімнің тілдік білімінің тереңдігі:

грамматика, фонетика, лексиканы жетік меңгеруі;

әдеби тіл нормаларын сақтау;

тіл мәдениетін қалыптастыру.

2. Әдістемелік құзыреттілік

Мұғалім:

сабақтың тиімді әдіс-тәсілдерін таңдай білуі;

оқушылардың деңгейіне қарай тапсырмалар құрастыруы;

дифференциация мен саралауды қолдануы қажет.

3. Коммуникативтік құзыреттілік

оқушылармен еркін тіл табысу;

тілдік орта қалыптастыру;

сөйлеу дағдыларын дамыту.

4. Ақпараттық-коммуникациялық құзыреттілік

цифрлық платформаларды пайдалану;

онлайн ресурстармен жұмыс;

интерактивті тапсырмалар дайындау.

Орыс тілін оқытудағы заманауи әдістер

Қазіргі таңда білім беру жүйесінде дәстүрлі әдістермен қатар инновациялық технологияларды қолдану маңызды.

1. Коммуникативтік әдіс

Бұл әдіс тіл үйретудің ең тиімді жолдарының бірі болып табылады. Негізгі мақсаты – оқушыны сөйлету.

Артықшылықтары:

тілдік орта қалыптасады;

оқушы белсенді болады;

сөйлеу дағдысы дамиды.

Қолдану жолдары:

диалог құру;

рөлдік ойындар;

пікірталас ұйымдастыру.

2. Ойын технологиялары

Ойын – оқушының қызығушылығын арттыратын тиімді құрал.

Мысалдар:

сөздік ойындар;

грамматикалық жарыстар;

«Кім жылдам?» тапсырмалары.

Нәтижесі:

оқушының мотивациясы артады;

сабақ қызықты өтеді;

білім есте жақсы сақталады.

3. Жобалық оқыту әдісі

Бұл әдіс оқушылардың өз бетінше ізденуіне мүмкіндік береді.

Мысалы:

«Менің отбасым» тақырыбында презентация;

«Менің қалам» тақырыбында жоба қорғау.

Артықшылығы:

шығармашылық қабілет дамиды;

зерттеу дағдылары қалыптасады.

4. CLIL технологиясы (пән мен тілді кіріктіріп оқыту)

Бұл әдіс арқылы оқушы тілмен қатар басқа пәнді де меңгереді.

Мысал:

тарих сабағында орыс тілінде мәтін оқу;

география тақырыбын орыс тілінде талдау.

5. АКТ қолдану

Ақпараттық технологиялар сабақты қызықты әрі тиімді етеді.

Құралдар:

презентациялар;

онлайн тесттер;

бейнесабақтар;

интерактивті тақта.

Сабақта қолданылатын тиімді әдіс-тәсілдер

Орыс тілі сабағында келесі әдістер кеңінен қолданылады:

«Миға шабуыл»

INSERT әдісі

«RAFT» стратегиясы

«Кластер» әдісі

«Венн диаграммасы»

Бұл әдістер оқушылардың:

сыни ойлауын;

талдау қабілетін;

тілдік дағдыларын дамытады.

Бағалау жүйесі

Қазіргі білім беру жүйесінде бағалау – оқытудың маңызды бөлігі.

Қалыптастырушы бағалау

күнделікті кері байланыс;

тапсырма барысында бағалау;

ауызша мадақтау.

Жиынтық бағалау

бөлім бойынша тесттер;

бақылау жұмыстары;

эссе жазу.

Бағалау кезінде:

әділдік;

нақтылық;

ашықтық сақталуы тиіс.

Оқушылардың тілдік дағдыларын дамыту жолдары

Орыс тілін үйретуде төрт негізгі дағдыға көңіл бөлінеді:

1. Тыңдалым

аудио мәтіндер тыңдау;

сұрақтарға жауап беру.

2. Айтылым

диалог, монолог;

пікір айту.

3. Оқылым

мәтінмен жұмыс;

мазмұнын айту.

4. Жазылым

диктант;

эссе;

хат жазу.

Мұғалімнің кәсіби дамуы

Қазіргі мұғалім үнемі ізденісте болуы керек:

біліктілікті арттыру курстарына қатысу;

семинарлар мен тренингтерге бару;

жаңа әдістерді меңгеру;

тәжірибе алмасу.

Қорытынды

Орыс тілі пәні мұғалімі – оқушының тілдік, мәдени және тұлғалық дамуына ықпал ететін маңызды тұлға. Қазіргі білім беру жағдайында мұғалімнен тек білім беру ғана емес, оқушының қызығушылығын ояту, шығармашылық қабілетін дамыту, заманауи технологияларды тиімді пайдалану талап етіледі.

Заманауи әдістер мен технологияларды қолдану арқылы мұғалім:

сабақты қызықты етеді;

оқушылардың белсенділігін арттырады;

білім сапасын жақсартады.

Сондықтан әрбір орыс тілі мұғалімі өз кәсібіне жауапкершілікпен қарап, үнемі дамып, жаңашылдыққа ұмтылуы қажет.

ДЖОЛДАСОВА САНДУГАШ АБУЛМАДЖИНОВНА

*«Жетісу облысы білім басқармасының Панфилов ауданы бойынша білім бөлімі» ММ «Шұғыла бөбекжай-бақша» МКҚК
Балабақша меңгерушісі*

Балабақша тәрбиешісінің рөлі мен кәсіби шеберлігі

Кіріспе

Қазіргі қоғамда мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесі ерекше маңызға ие. Себебі баланың тұлға болып қалыптасуының негізі дәл осы кезеңде қаланады. Балабақша – баланың алғашқы әлеуметтік ортасы, ал тәрбиеші – оның бағыт-бағдарын айқындайтын басты тұлға. Сондықтан балабақша тәрбиешісінің кәсіби деңгейі, білімі мен шеберлігі – болашақ ұрпақтың сапалы тәрбиесінің кепілі.

Балабақша тәрбиешісінің негізгі міндеттері

Балабақша тәрбиешісі – тек қана балаға білім беруші емес, сонымен қатар тәрбиеші, психолог, ұйымдастырушы және бағыт беруші тұлға. Оның негізгі міндеттері:

Балалардың денсаулығын сақтау және нығайту

Тәрбиелік және білім беру жұмыстарын ұйымдастыру

Баланың жеке қабілеттерін дамыту

Әлеуметтік ортаға бейімдеу

Ата-анамен тығыз байланыс орнату

Тәрбиеші әр баланың жас ерекшелігін ескере отырып, олардың психологиялық және физиологиялық даму деңгейіне сай жұмыс жүргізуі тиіс.

Тәрбиешінің кәсіби құзыреттілігі

Қазіргі заман тәрбиешісіне қойылатын талаптар жоғары. Ол тек педагогикалық біліммен шектелмей, заманауи технологияларды меңгерген, шығармашыл тұлға болуы керек.

Тәрбиешінің кәсіби құзыреттілігіне мыналар жатады:

Педагогикалық білім мен әдістемелік шеберлік

Балалар психологиясын терең түсіну

Коммуникативтік дағдылар

Инновациялық технологияларды қолдана білу

Шығармашылық қабілет

Тәрбиеші әр сабағын қызықты әрі тиімді ұйымдастырып, балалардың қызығушылығын арттыруы қажет.

Баланың тұлғалық дамуына тәрбиешінің ықпалы

Балабақшадағы тәрбие жұмысы баланың тұлғалық дамуына тікелей әсер етеді. Тәрбиеші:

Баланың сөйлеу тілін дамытады

Танымдық қабілеттерін арттырады

Қарым-қатынас мәдениетін қалыптастырады

Қоршаған ортаға деген қызығушылығын оятады
Сонымен қатар, тәрбиеші баланы мейірімділікке, адамгершілікке,
сыйластыққа тәрбиелейді. Бұл қасиеттер баланың болашақ өмірінде маңызды
рөл атқарады.

Ойын технологияларының маңызы

Мектепке дейінгі кезеңде ойын – негізгі іс-әрекет түрі. Сондықтан тәрбиеші
оқу-тәрбие процесінде ойын технологияларын тиімді қолдануы тиіс.

Ойын арқылы балалар:

Жаңа білімді жеңіл меңгереді

Логикалық ойлауы дамиды

Қиялы мен шығармашылығы артады

Қарым-қатынас дағдылары қалыптасады

Дидактикалық ойындар, рөлдік ойындар, қимылды ойындар тәрбие
жұмысының ажырамас бөлігі болуы қажет.

Ата-анамен жұмыс

Балабақшадағы тәрбие жұмысының нәтижелі болуы ата-анамен тығыз
байланысқа байланысты. Тәрбиеші:

Ата-аналар жиналысын ұйымдастырады

Кеңестер мен ұсыныстар береді

Баланың даму ерекшеліктері туралы ақпарат береді

Бірлескен іс-шаралар өткізеді

Бұл жұмыс түрлері ата-ана мен балабақша арасындағы сенімді қарым-
қатынасты нығайтады.

Қазіргі балабақшадағы инновациялар

Қазіргі таңда балабақшада түрлі инновациялық әдістер қолданылады:

Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар

Дамыта оқыту әдістері

Мнемотехника

STEM элементтері

Интерактивті ойындар

Бұл әдістер балалардың қызығушылығын арттырып, оқу процесін тиімді
етеді.

Қорытынды

Балабақша тәрбиешісі – қоғамның болашағын тәрбиелейтін маңызды
мамандық иесі. Оның кәсіби шеберлігі мен адамгершілік қасиеттері баланың
тұлға ретінде қалыптасуына зор ықпал етеді. Сондықтан тәрбиеші үнемі
ізденісте болып, білімін жетілдіріп, заманауи талаптарға сай жұмыс істеуі
қажет.

Бала – болашақ, ал сол болашақты жарқын ету – тәрбиешінің қолында

САҒЫНДЫҚОВ МЕДЕТ МЕИРАМБЕКҰЛЫ
Жетісу облысы Панфилов ауданы Жаркент қаласы
«Жамбыл атындағы орта мектеп» КММ
Дене шынықтыру пәнінің мұғалімі

Дене шынықтыру сабағында қазақтың ұлттық ойындарын қолдану арқылы қимыл-қозғалыс дағдыларын дамыту

Қазіргі білім беру жүйесінде оқушылардың денсаулығын нығайту, олардың дене дайындығын жетілдіру және салауатты өмір салтын қалыптастыру – басты міндеттердің бірі. Осы тұрғыда дене шынықтыру сабақтарында қазақтың ұлттық ойындарын тиімді пайдалану ерекше маңызға ие. Ұлттық ойындар – халқымыздың ғасырлар бойы жинақтаған мәдени мұрасы ғана емес, сонымен қатар балалардың қимыл-қозғалыс дағдыларын дамытудың тиімді құралы.

Ұлттық ойындардың педагогикалық маңызы

Қазақтың ұлттық ойындары балалардың жас ерекшеліктеріне сай келіп, олардың дене қабілеттерін жан-жақты дамытуға бағытталған. Бұл ойындар арқылы оқушылар тек қимыл-қозғалыс дағдыларын жетілдіріп қана қоймай, сонымен қатар ептілікке, төзімділікке, жылдамдыққа, батылдыққа және ұйымшылдыққа үйренеді. Сонымен бірге ұлттық ойындар тәрбиелік мәнге де ие: олар оқушыларды ұлттық құндылықтарды құрметтеуге, патриоттық сезімге баулиды.

Қимыл-қозғалыс дағдыларын дамытудағы рөлі

Қимыл-қозғалыс дағдылары – адамның негізгі қозғалыс әрекеттерін (жүгіру, секіру, лақтыру, тепе-теңдік сақтау және т.б.) меңгеру қабілеті. Ұлттық ойындар осы дағдыларды табиғи әрі қызықты түрде дамытуға мүмкіндік береді. Мысалы:

«Ақсерек – көксерек» ойыны – жүгіру, бағытты өзгерту, шапшаңдық қабілеттерін дамытады;

«Арқан тарту» – күш, төзімділік және командалық үйлесімділікті қалыптастырады;

«Асық ату» – дәлдік, көз мөлшерін анықтау, ұсақ моториканы жетілдіреді;

«Қыз қуу» – жылдамдық пен ептілікті арттырады;

«Соқыр теке» – кеңістікті бағдарлау, сезім мүшелерін дамытуға ықпал етеді.

Бұл ойындар барысында балалар еркін қозғалып, табиғи түрде жаттығады, нәтижесінде олардың қозғалыс белсенділігі артады.

Сабақта қолдану әдістемесі

Ұлттық ойындарды дене шынықтыру сабағына енгізу үшін мұғалім келесі әдістемелік қағидаларды басшылыққа алуы қажет:

1. Жас ерекшеліктерін ескеру – ойындарды оқушылардың жасына, дене дайындығына қарай таңдау;

2. Қауіпсіздікті сақтау – ойын барысында жарақат алмау үшін қауіпсіздік ережелерін түсіндіру

3. Жүйелілік – ойындарды сабақтың мақсатына сай жүйелі түрде қолдану;

4. Қызығушылықты арттыру – ойын элементтерін түрлендіріп, оқушылардың қызығушылығын ояту;

5. Бағалау және кері байланыс – оқушылардың белсенділігі мен жетістіктерін атап өту.

Сабақ құрылымында ұлттық ойындарды кіріспе бөлімде (жылыту жаттығулары ретінде), негізгі бөлімде (дағдыларды дамыту үшін) және қорытынды бөлімде (сергіту, босаңсу үшін) тиімді пайдалануға болады.

Қорытынды

Қазақтың ұлттық ойындарын дене шынықтыру сабағында қолдану – оқушылардың қимыл-қозғалыс дағдыларын дамытудың тиімді әрі қызықты жолы. Бұл әдіс арқылы оқушылардың денсаулығы нығайып қана қоймай, олардың ұлттық сана-сезімі қалыптасады. Сондықтан ұлттық ойындарды оқу-тәрбие процесіне кеңінен енгізу – қазіргі педагогиканың маңызды бағыттарының бірі.

Ұлттық ойындар – тек ойын емес, ол – тәрбие құралы, денсаулық кепілі және ұлттық мұраны сақтаудың тиімді жолы.

ӘЛИЕВ САНЖАР СӘКЕНҰЛЫ

Көркем еңбек пән мұғалімі

*Жетісу облысы білім басқармасының Ескелді ауданы
бойынша білім бөлімі мемлекеттік мекемесінің
«Жалғызбағаш Орта мектебі мектепке дейінгі
шағын-орталығымен» КММ*

**Сіріңке талымен жұмыс: шығармашылық
пен ұқыптылықты дамытудың тиімді құралы**

Сіріңке талымен жұмыс – қарапайым материалды пайдалана отырып, балалар мен жасөспірімдердің шығармашылық қабілетін, ұсақ моторикасын және логикалық ойлауын дамытуға бағытталған тиімді әдіс. Бұл жұмыс түрі технология, бейнелеу өнері және еңбек сабақтарында кеңінен қолданылады. Сонымен қатар, ол оқушылардың шыдамдылығын, ұқыптылығын және эстетикалық талғамын қалыптастыруға үлкен мүмкіндік береді.

Сіріңке талымен жұмыстың маңызы

Сіріңке талымен жұмыс – тек қолөнер емес, ол тәрбиелік және дамытушылық мәні бар іс-әрекет. Оқушылар қарапайым сіріңке талдарын пайдалана отырып, түрлі фигуралар, макеттер және сәндік бұйымдар жасайды. Бұл процесс барысында олар:

Қиялын дамытады

Кеңістіктік ойлау қабілетін жетілдіреді

Шығармашылықпен жұмыс істеуге үйренеді

Ұқыптылық пен төзімділікке тәрбиеленеді

Мұндай жұмыстар әсіресе бастауыш және орта буын оқушылары үшін өте пайдалы.

Қауіпсіздік ережелері

Сіріңке талымен жұмыс барысында қауіпсіздік ережелерін сақтау маңызды.

Себебі сіріңкенің ұшында жанғыш зат болады. Сондықтан:

Сіріңкенің жанғыш бөлігін кесіп алып қолдану қажет

Отты қолданбау керек

Желіммен жұмыс істегенде сақтық сақтау қажет

Жұмыс орнын таза ұстау керек

Мұғалім әрқашан оқушыларға қауіпсіздік техникасын түсіндіріп, бақылауда ұстауы тиіс.

Қажетті құрал-жабдықтар

Сіріңке талымен жұмыс істеу үшін келесі материалдар қажет:

Сіріңке талдары

Желім (ПВА немесе басқа қауіпсіз түрі)

Қайшы

Картон немесе қатты қағаз

Сызғыш, қарындаш

Қосымша ретінде түрлі бояулар мен лактар қолдануға болады.

Жұмыс түрлері мен әдістері

Сіріңке талымен жасалатын жұмыстар бірнеше бағытта жүзеге асырылады:

1. Геометриялық фигуралар құрастыру

Бұл әдіс арқылы оқушылар квадрат, үшбұрыш, тіктөртбұрыш сияқты қарапайым фигураларды жасайды. Бұл олардың логикалық ойлауын дамытады.

2. Сәндік бұйымдар жасау

Оқушылар түрлі өрнектер, панно немесе шағын композициялар жасай алады. Мысалы, гүлдер, үйлер, жануарлар бейнесі.

3. Көлемді макеттер құрастыру

Бұл күрделі деңгейдегі жұмыс. Оқушылар үйлердің, көпірлердің немесе басқа құрылымдардың макетін жасайды. Бұл олардың инженерлік ойлау қабілетін дамытады.

4. Мозаика әдісі

Сіріңке талдарын белгілі бір тәртіппен орналастыру арқылы әдемі өрнектер жасауға болады.

Сабақта қолдану әдістемесі

Сіріңке талымен жұмыс сабағын ұйымдастыру бірнеше кезеңнен тұрады:

1. Кіріспе бөлім – тақырыпты түсіндіру, мақсат қою

2. Қауіпсіздік ережелерін таныстыру

3. Үлгі көрсету – мұғалім дайын жұмысты немесе оның жасалу жолын көрсетеді

4. Практикалық жұмыс – оқушылар өз бетінше жұмыс істейді

5. Қорытынды бөлім – жұмыстарды талдау, бағалау

Мұғалім оқушылардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, тапсырмаларды жеңілден күрделіге қарай ұсынуы тиіс.

Дамытушылық әсері

Сіріңке талымен жұмыс оқушылардың жан-жақты дамуына ықпал етеді:

Ұсақ моториканы дамытады

Зейін мен есте сақтау қабілетін арттырады

Шығармашылық белсенділікті қалыптастырады

Еңбекке баулиды

Сонымен қатар, бұл жұмыс түрі оқушыларды шыдамдылыққа және мақсатқа жетуге үйретеді.

Қорытынды

Сіріңке талымен жұмыс – қарапайым әрі қолжетімді материал арқылы оқушылардың шығармашылық қабілетін дамытуға мүмкіндік беретін тиімді әдіс. Бұл жұмыс түрі білім беру процесінде ерекше орын алады және оқушылардың жеке тұлға ретінде қалыптасуына ықпал етеді. Мұғалімдер осы әдісті сабақ барысында жүйелі түрде қолданса, оқушылардың қызығушылығы артып, олардың қолөнерге деген ынтасы күшейе түседі. Қорыта айтқанда, сіріңке талымен жұмыс – шығармашылық, тәрбие және білім берудің үйлесімді тоғысы болып табылады.

МАЗМҰНЫ

- **ӨМІРЗАҚ ЕРБОЛ БІРЖАНҰЛЫ**
- **БИСЕМБАЕВА АСЕМ ТУРЛАНОВНА**
- **КУРБАНБЕКОВА ГҮЛЖАНАР АЛИМХАНОВНА**
- **ХАМЕРДЕНОВА ЗУХРА АХМЕТЖАНОВА**
- **ЖОЛБАРЫС ДІЛДӘ ЕРҒАЛИҚЫЗЫ**
- **ДЖОЛДАСОВА САНДУГАШ АБУЛМАДЖИНОВНА**
- **САҒЫНДЫҚОВ МЕДЕТ МЕИРАМБЕКҰЛЫ**
- **ӘЛИЕВ САНЖАР СӘКЕНҰЛЫ**